

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОТУРИЗМУ НА ЧЕРКАЩИНІ

(на прикладі Звенигородського району)

Я. М. МЕДЗЯНОВСЬКА, студ. V курсу факультету
плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Науковий керівник: проф. ПОЛОВКА С. Г.

Нині в Черкаській області формується розуміння екологічного (сільського або зеленого) туризму як специфічної форми відпочинку на селі з широкою можливістю використання природного, матеріального і культурного потенціалу регіону. Екотуризм у більшості країн розглядається як невід'ємна складова частина комплексного соціально-економічного розвитку села та як один із засобів вирішення багатьох сільських проблем.

Враховуючи те, що в умовах загальноекономічної кризи економічні і соціальні проблеми села надзвичайно загострилися, широке розповсюдження і розвиток сільського зеленого туризму є особливо бажаними.

Позитивний вплив екологічного (сільського чи зеленого) туризму на вирішення соціально-економічних проблем села полягає передусім у тому, що він розширює сферу зайнятості сільського населення, особливо жінок, і дає селянам додатковий заробіток, розширює можливості зайнятості сільського господаря не тільки у виробничій сфері але й в сфері обслуговування. При певному нагромадженні числа відпочиваючих з'являється потреба в задоволенні їх різноманітних запитів, а це, в свою чергу, стимулює розвиток сфери послуг: транспортних, зв'язку, торгівлі, служби побуту, відпочинково-розважальних та інших. Розвиток такого виду туризму спонукає до покращення благоустрою сільських садиб, вулиць, в цілому сіл; стимулює розвиток соціальної інфраструктури. Суттєву роль відіграє розвиток екотуризму у підвищенні культурно-освітнього рівня сільського населення.

Нині на Черкащині з'являються паростки екотуризму (сільського або зеленого), звістки про такий вид діяльності на селі області надходять уже не перший рік. За даними різних джерел інформації, на сьогодні в Черкаській області готові приймати туристів господарі 30 сільських садиб. Зрозуміло, що цього вкрай недостатньо, аби зрушити з місця таку важливу справу.

Однак, поки що всі намагання перейти від планів до здійснення конкретних задумів нашоухуються на бар'єр відсутності коштів.

Створення в Україні високорентабельної сфери екологічного (сільського або зеленого) туризму, здатної виробляти та реалізовувати якісний, конкурентоздатний в умовах міжнародного туристського ринку продукт, дозволить: збільшити туристичний потенціал країни; зберегти та забезпечити раціональне використання культурно-історичних та природно-рекреаційних ресурсів; забезпечити доступність туристських ресурсів для всіх шарів населення; стимулювати зайнятість сільського населення; підвищити ефективність взаємодії державних та приватних структур у сфері сільського туризму; сприяти розвиткові малого та середнього підприємництва на селі.

Одним із центрів на Черкащині становлення та розвитку екологічного (сільського або зеленого) туризму може стати Звенигородський район. Охарактеризуємо коротко села, які багаті в історико-культурному відношенні.

Моринці – батьківщина Т.Г.Шевченка, який народився тут 9 березня 1814 р. в кріпацькій сім'ї Г.І. Шевченка. Із Моринців була родом мати поета Катерина Якимівна (дівоче прізвище – Бойко). Після переїзду батьків у село Кирилівку в кінці 1815 року, малий Тарас не раз гостював у діда Якіма та бабусі Маланки, захоплено слухаючи у їх переказах різні бувальщини. Приїздив Тарас Шевченко до Моринців й уже відомим поетом і художником 1843 та 1845 р., а також після десятирічного заслання 1859 р. Пам'ять про свого видатного земляка в селі берегли завжди. 1921 року організований артіль надали ім'я Т.Шевченка, пізніше тут було організовано колгосп «Батьківщина Шевченка». 1939 року у селі побудували нову школу, а на її подвір'ї встановили бюст Шевченка роботи скульптора К.М.Терещенка. В 1956 р. в селі встановлено пам'ятник Т.Г.Шевченку. Шанувальники поета мають можливість пройти стежками його дитинства, відвідати садиби діда Якіма та Копія, знайомитися з експозиціями відтворених хат.

Могили батьків Т.Г. Шевченка (с. Шевченкове). В центрі села, на колишньому цвинтарі, - могила Григорія Шевченка - батька Тараса. Музей розташовано на пагорбі. Звідси відкриваються чудові краєвиди балки з вкритими садами схилами. На схилі збереглася могила Катерини Шевченко – матері поета.

Приватний історико-патріотичний музей-центр (с. Шампань). Чимало туристів, що подорожують батьківщиною Кобзаря, переїжджаючи з Шевченкового до Моринців, віднедавна зупиняються й у Шампані, що знаходиться по дорозі. Їхню увагу привертає грізна бойова техніка, яку можна не лише роздивитися, помацати, а й навіть покататися на ній! І принагідно навчитися розбирати-збирати автомат Калашникова! Усе це – експонати історико-патріотичного музею.

Церква Іоанна Богослова (с. Стебне). З 1885 р. - цей великий дерев'яний храм з однією банею та прибудованою дзвіницею схожий на десятки подібних споруд, збудованих у Наддніпрянщині в ХІХ ст. Спеціалісти стверджують, що це козацький стиль. Але з усіх храмів зведених у козацькому стилі в ХІХ ст., у наступному столітті – ХХ-му, не закрили лише Свято-Богословську церкву у селі Стебне. У радянський період вона була чи не єдиною діючою.

Георгіївська церква (с. Мизинівка). Збудована у 1908-1909 р. В ХІХ ст. в селі стояла інша церква, але парафіяни звернулися до церковної влади за дозволом збудувати значно більшу церкву. Їй отримали такий дозвіл. Новозбудована церква була освячена як Свято-Георгіївська. Вона мала гарні висотні пропорції та декоративне оздоблення, була досить компактною і гарно вписувалась у ландшафт. Але радянські чиновники так не вважали. Спочатку церкву закрили, потім скинули хрести і дзвони. Приміщення храму перетворили на комору. Під час Корсунь-Шевченківської битви німці використовували дзвіницю церкви, як опорно-спостережний пункт. З радянських літаків на церкву скинули п'ять бомб, але жодна не влучила. У повоєнні часи у мизинівському храмі знову тримали збіжжя. Він поступово руйнувався. 1984 р. науково-реставраційним інститутом «Укрпроектреставрація» було проведено обстеження церкви, але реставраційні

роботи розпочалися лише через 20 років, коли почалася тотальна руйнація храму. Нині церква перебуває у гарному стані. Вона знову перетворилася на архітектурну окрасу краю та монументальну пам'ятку дерев'яної архітектури початку ХХ ст. Особливість церкви насамперед у розмаїтті різьбленого оздоблення, що досить рідко зустрічається у храмах Центральної України.

Літературно-меморіальний музей Т.Г. Шевченка (с. Шевченкове). У 1935 р. розпочалося будівництво музею. В 1939 р. до 125-річниці з дня народження Кобзаря відкрили літературно-меморіальний музей.

Музейні матеріали розповідали про життя та творчість поета, художника, гравера, філософа, мислителя. Привертали увагу оригінальні речі – стіл, лава з Шевченкової хати, меблі з Енгельгардтового маєтку, стародруки, мистецькі вироби місцевих умільців, подарунки, що надійшли від родичів Т.Г.Шевченка.

200-ту роковину з дня народження українського Генія, а також своє 75-річчя літературно-меморіальний музей зустрів оновленим. В той час було проведено реконструкцію та капітальний ремонт приміщення. Просто неба на подвір'ї відтворили в дійсних розмірах хату батьків Шевченка, збудувавши її за кілька десятків метрів від місця, де вона стояла насправді. На місці, де стояла батьківська хата – постать 13-літнього Тараса в бронзі. Босоногий, з чобітками за плечима, в полотняній одежині, з розумними, ясними очима – він мандрує в далекі світи, ніби щойно вийшов із батьківської хати. 1992 р. літературно-меморіальний музей Т.Г. Шевченка ввійшов до складу новоствореного Державного історико-культурного заповідника «Батьківщина Тараса Шевченка», який об'єднав села дитинства Кобзаря.

У 2006 році Державному історико-культурному заповіднику «Батьківщина Тараса Шевченка» надано статус національного. Заповідник є духовною субстанцією українців та шанувальників українства. Все на цій землі особливе, чаруюче і неповторне. Хто вперше доторкнеться до її краси, той одразу відчує трепет животворящої сили, її таємничість і чистоту.

Музей-садиба В'ячеслава Чорновола (с. Вільховець). Музей-садиба Героя України, відомого політичного діяча розміщена в будинку, де проживали його батьки (с. Вільховець Звенигородського району). Цей будинок було подаровано Черкаському обласному краєзнавчому музею сестрою В'ячеслава Максимовича - Валентиною Максимівною. 2007 року, з нагоди 70-річчя від дня народження видатного політичного та громадського діяча в будинку почала діяти експозиція. Відвідувачі мають змогу ознайомитись з оригінальними інтер'єрами кімнат, унікальними фотографіями та документами, книгами, особистими речами родини Чорноволів.

Садибний будинок Василя Енгельгардта (с. Будище) - за часів Т.Г. Шевченка тут був маєток Енгельгардтів, в якому малий Тарас служив козачком у 1829 р. Нині від маєтку зберігся будинок, льох, сад та алея каштанів, яка веде до будинку. Зберігся й дуб, в якому Тарас Шевченко ховав свої малюнки. Він отримав у народі назву «Шевченків дуб». Перед в'їздом можна побачити пам'ятник молодому Тарасу Шевченку, а біля маєтку - пам'ятну дошку, на якій зроблений відповідний напис

Хата чумака (с. Моринці). У Моринцях збереглася дерев'яна хата заможного чумака, біля якої стоїть старовинний козацький хрест. Історію хреста, знайденого на цвинтарі, досліджують науковці. Він нагадує нам про минувшину, козацькі звичаї. Якоюсь надзвичайною тайною віє від давньої знахідки. Моринчани вірять у те, що хрест має магічну силу.

Викладене дає підставу стверджувати, що Звенигородський район може стати піонерним регіоном розвитку екологічного (сільського або зеленого) туризму на Черкащині, де поряд із відпочинком на селі пересічний українець ще може збагатитись у історико-культурному відношенні.